

Asia C-90/22

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

10.2.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Liettua)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

10.2.2022

Valittaja:

”Gjensidige” ADB

Muut osapuolet:

”Rhenus Logistics” UAB

”ACC Distribution” UAB

Pääasian kohde

Alemmassa oikeusasteessa kantajana olleen ”Gjensidige” ADB:n vastaajana (kassaatiomenettelyssä muuna osapuolena) ollut ”Rhenus Logistics” UAB:tä vastaan sijaantulon perusteella esittämä korvausvaatimus

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Kassaatiomenettely koskee säännöksiä, joissa säädetään kansainvälisen kuljetussopimuksen osapuolten tekemän tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen merkityksestä, sekä kyseiseen sopimukseen perustuvaa riita-asiaa käsittelevän tuomioistuimen toimivallan että lis pendens -sääntöjen rikkomisen oikeudellisten seurausten määrittämisen yhteydessä. Käsiteltävässä asiassa esille tullut kysymys jäsenvaltioiden tuomioistuinten, joiden on käsiteltävä riita-asiaa, toimivallan määrittämisestä kuuluu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012

(jäljempänä asetus N:o 1215/2012) ja tavaran kansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta vuonna 1956 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä CMR-sopimus) soveltamisalaan.

Ennakkoratkaisukysymykset

1. Voidaanko asetuksen N:o 1215/2012 71 artiklaa, kun otetaan huomioon sen 25, 29 ja 31 artikla sekä johdanto-osan 21 ja 22 perustelukappale, tulkita siten, että se mahdollistaa CMR-sopimuksen 31 artiklan soveltamisen myös tapauksissa, joissa näiden molempien oikeudellisten välineiden soveltamisalaan kuuluvassa riita-asiassa on tehty tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus?
2. Kun otetaan huomioon unionin lainsäätäjän pyrkimys vahvistaa tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sopimusten suojaa Euroopan unionissa, voidaanko asetuksen N:o 1215/2012 45 artiklan 1 kohdan e alakohdan ii alakohtaa tulkita laajemmin siten, että se käsittää paitsi kyseisen asetuksen II luvun 6 jakson myös sen 7 jakson?
3. Kun on ensin arvioitu tilanteen erityispiirteitä ja niistä aiheutuvia oikeudellisia seurauksia, voidaanko asetuksessa N:o 1215/2012 käytettyä käsitettä ”oikeusjärjestyksen perusteet” tulkita siten, että se käsittää perusteen toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamisesta kieltäytymiselle, jos CMR-sopimuksen kaltaisen erikoisalaa koskevan yleissopimuksen soveltamisen takia syntyy oikeudellinen tilanne, jossa sekä tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta että sovellettavasta laista tehtyä sopimusta ei noudateta samassa asiassa?

Unionin oikeussäännöt ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joihin viitataan

Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 21 ja 22 perustelukappale sekä 25, 29, 31, 45 ja 71 artikla; CMR-sopimuksen 31 ja 41 artikla

Tuomio 9.12.2003, Gasser, C-116/02, tuomiolauselman 2 kohta; tuomio 28.4.2009, Apostilides, C-420/07, 58 kohta; tuomio 4.5.2010, TNT Express Nederland, C-533/08, 48, 49 ja 51 kohta; tuomio 19.12.2013, Nipponka Insurance Co. (Europe), C-452/12, 40, 42 ja 44 kohta; tuomio 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, tuomiolauselman 2 kohta; tuomio 23.10.2014, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, 49 kohta; tuomio 16.7.2015, Diageo Brands, C-681/13, 39 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta; julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Liberato, C-386/17, 74–90 ja 94 kohta ja tuomio 16.1.2019, Liberato, C-386/17, tuomiolauselma.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Asiakas ”ACC Distribution” UAB ja rahdinkuljettaja ”Rhenus Logistics” UAB tekivät kuljetuspalveluista sopimuksen (jäljempänä kuljetussopimus), joka koski tietokonelaitteistoerän kuljettamista Alankomaista Liettuaan. ”Rhenus Logistics” UAB ei itse kuljettanut tavaraa, vaan tosiasiallisena rahdinkuljettajana toimi puolalainen yhtiö ”Kark-Trans” PPHU. Vuoden 2017 tammikuun 23. ja 24. päivän välisenä yönä osa tavarasta (5 155 kg) varastettiin, kun sitä kuljettaneen kuorma-auton kuljettaja pysähtyi vartioimattomalle pysäköintialueelle Saksassa.
- 2 Kuljetussopimuksen jakson ”Sopimuspuolten vastuu” 2 lausekkeessa määrättiin, että ”tämän sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvät riidat ja erimielisyydet on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava sopimuspuolten välisillä neuvotteluilla”. Saman jakson 3 lausekkeen mukaan ”siinä tapauksessa, ettei riitoja ja erimielisyyksiä ratkaista sopimuspuolten välisillä neuvotteluilla, niitä käsitellään tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä asiakkaan virallinen osoite on rekisteröity”. Koska asiakkaan eli ”ACC Distribution” UAB:n sääntömääräinen kotipaikka (osoite) on Liettuassa, kuljetussopimuksen osapuolet sopivat, että liettualaiset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ratkaisemaan sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvät riidat.
- 3 Vakuutuksenantaja ”Gjensidige” ADB oli vakuuttanut vakuutuksenottajalle eli ”ACC Distribution” UAB:lle kuuluvat tavarat kaikkia riskejä vastaan koko sopimuskauden ajan 1.1.2017–31.12.2017. ”Gjensidige” ADB myönsi tavaratarkastuksen muodostavan vakuutus tapahtuman ja maksoi vakuutuksenottajalle eli ”ACC Distribution” UAB:lle 21.4.2017 korvauksena 205 108,89 euroa.
- 4 Post & Co Belgium BVBA ja ”Rhenus Logistics” UAB nostivat 3.2.2017 Rechtbank Zeeland-West-Brabantissa (alioikeus, Zeeland-West-Brabant, Alankomaat) (jäljempänä alankomaalainen tuomioistuin) siviiliasia nro C/02/329931/HA ZA 17-290, jossa vastaajina olivat ”ACC Distribution” UAB, ”Gjensidige” ADB ja Dell Technology and solutions Limited and Dell (PS) Limited, negatiivisen vahvistuskanteen, jossa vaadittiin määrittämään rahdinkuljettajan yksityisoikeudellisen vastuun rajat. Kyseisessä menettelyssä vastaajina olleet ”ACC Distribution” UAB ja ”Gjensidige” ADB ottivat esille toimivaltakysymyksen ja väittivät, että tuomioistuimen olisi todettava, ettei se ole toimivaltainen käsittelemään asiaa, koska kuljetussopimuksen osapuolet olivat tehneet tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen. Alankomaalainen tuomioistuin hylkäsi 23.8.2017 antamassaan ratkaisussa tämän vastaajien väitteen sillä perusteella, että kuljetussopimuksen osapuolten tekemä tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus, jolla rajoitettiin mahdollisuutta valita niistä tuomioistuimista, jotka olivat toimivaltaisia CMR-sopimuksen 31 artiklan nojalla, oli CMR-sopimuksen kyseisen määräyksen vastainen ja siten saman sopimuksen 41 artiklan 1 kohdan nojalla pätemätön.
- 5 Kantaja ”Gjensidige” ADB nosti 19.9.2017 Kauno apygardos teismasissa (alueellinen tuomioistuin, Kaunas, Liettua) vastaajana olevaa ”Rhenus Logistics”

UAB:tä vastaan kanteen, jossa sitä vaadittiin maksamaan kantajalle vahingonkorvauksena 205 108,89 euroa korkoineen. ”Gjensidige” ADB totesi, että sen jälkeen, kun se oli maksanut tavaraerän varkaudesta vakuutuskorvauksen vakuutuksenottajalle eli ”ACC Distribution” UAB:lle, viimeksi mainitun kuljetussopimuksen mukaista siviilioikeudellista vastuuta koskeva saatava rahdinkuljettajana toiminutta ”Rhenus Logistics” UAB:tä kohtaan siirtyi sille.

- 6 ”Rhenus Logistics” UAB vaati, että kanne on jätettävä tutkimatta. Se totesi, että menettelyn aloittaminen Kauno apygardos teismasissa johti lis pendens -tilanteeseen, joka olisi ratkaistava tunnustamalla alankomaalaisen tuomioistuimen toimivalta käsitellä osapuolten välistä riita-asiaa, koska oikeudenkäynti alankomaalaisessa tuomioistuimessa oli aloitettu aiemmin.
- 7 Kauno apygardos teismas lykkäsi 12.3.2018 antamallaan päätöksellä asian käsittelyä, kunnes alankomaalaisessa tuomioistuimessa parhaillaan käsiteltävässä siviiliasiansa nro C/02/329931/HA ZA 17-290 annetaan lopullinen tuomio; se ei hyväksynyt vastaajana olevan ”Rhenus Logistics” UAB:n vaatimusta, jonka mukaan kanne olisi jätettävä tutkimatta. Lietuvos apeliacinis teismas (Liettuan ylioikeus) pysytti 19.7.2018 antamallaan päätöksellä Kauno apygardos teismasin 12.3.2018 antaman päätöksen. Ottaen huomioon kuljetussopimukseen sisältyvän tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen ja asetuksen N:o 1215/2012 25 artiklan 1 kohdan Lietuvos apeliacinis teismas katsoi, että toimivaltaisista ovat Liettuan tuomioistuimet. Lisäksi se totesi, että CMR-sopimuksen 31 artiklan 1 ja 2 kappaleeseen sisältyvien vaihtoehtoista tuomioistuimen toimivaltaa koskevien määräysten ja lis pendens -sääntöjen soveltaminen ei ollut oikeutettua käsiteltävässä asiassa, koska se olisi vastoin asetuksen N:o 1215/2012 peruseriaatteita, etenkin toimivallan ennakoitavuutta ja osapuolten välisen sopimuksen tehokkuutta.
- 8 Yhdistetyissä asioissa C/02/329931/HA ZA 17-290 ja 17-824 25.9.2019 antamassaan tuomiossa alankomaalainen tuomioistuin katsoi, että siinä käsiteltävän asian kantajina olevien ”Rhenus Logistics” UAB:n ja Post & Co Belgium BVBA:n vastuu vastaajina olevia ”ACC Distribution” UAB:tä, ”Gjensidige” ADB:tä ja Dell Technology and solutions Limited and Dell (PS) Limitediä kohtaan oli rajattu eikä voi ylittää CMR-sopimuksen 23 artiklan 3 kappaleessa vahvistetun korvauksen määrää. Tästä tuomiosta ei valitettu.
- 9 Alankomaalaisen tuomioistuimen 25.9.2019 antaman tuomion mukaisesti vastaajana oleva ”Rhenus Logistics” UAB siirsi 61 229,05 euron suuruisen korvauksen (40 854,20 euron suuruinen vahingonkorvaus korkoineen) kantajana olevalle ”Gjensidige” ADB:lle 14.2.2020. Kantaja peruutti 11.5.2020 vaatimuksen osittain (40 854,20 euron osalta) ja vaati maksamaan vahingonkorvauksen jäljelle jäävän määrän eli 164 254,69 euroa. Kauno apygardos teismas jatkoi 12.2.2020 antamallaan määräyksellä siviiliasian, jonka käsittelyä oli lykätty, käsittelyä.
- 10 Se hyväksyi 22.5.2020 antamallaan tuomiolla kantajana olevan ”Gjensidige” ADB:n vaatimuksen osittaisen peruuttamisen (40 854,20 euron osalta) ja päätti

tämän asian osan käsittelyn samalla kun se hylkäsi kanteen muilta osin. Kauno apygardos teismas katsoi, että alankomaalaisen tuomioistuimen lopullinen tuomio oli oikeusvoimainen käsiteltävässä asiassa.

- 11 Lietuvos apeliacinis teismas pysytti 25.2.2021 antamallaan päätöksellä Kauno apygardos teismasin 22.5.2020 antaman tuomion. Lietuvos apeliacinis teismas totesi, että kun otetaan huomioon kuljetussopimuksen osapuolten riitojensa ratkaisupaikasta tekemä sopimus, kanne voidaan nostaa liettualaisessa tuomioistuimessa sekä asetuksen N:o 1215/2012 25 artiklan 1 kohdassa (yksinomainen toimivalta) että CMR-sopimuksen 31 artiklan 1 kappaleessa vahvistettujen kansainvälisen toimivallan määrittämistä koskevien vaihtoehtojen sääntöjen mukaisesti. Se katsoi, että CMR-sopimukseen sisältyvien kansainvälisen toimivallan määrittämistä koskevien vaihtoehtojen sääntöjen soveltamisella käsiteltävässä asiassa sopimuspuolten välisen riidan ratkaisemiseksi ei loukata asetuksen N:o 1215/2012 keskeisiä periaatteita eikä sillä olisi sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta epäedullisempia seurauksia kuin ne, joita asetuksen N:o 1215/2012 25 artiklan 1 kohdan soveltamisesta aiheutuisi. Arvioituaan käsiteltävänä olevan siviiliasian, joka koskee saatavan siirtymisen perusteella maksettavaa vahingonkorvausta, ja alankomaalaisessa tuomioistuimessa käsitellyn siviiliasian, joka koski rahdinkuljettajan siviilioikeudellisen vastuun rajojen määrittämistä, samuutta Lietuvos apeliacinis teismas katsoi, etteivät mainitut asiat täyttäneet riitojen samuutta koskevaa edellytystä (asianosaiset eivät olleet samoja ja kanteessa esitettyjen vaatimusten oikeusperustassa oli eroja) mutta että niiden olisi ehdottomasti katsottava liittyvän toisiinsa (molempien asioiden tavoitteet ja niiden perustana olevat tosiseikat olivat yhtenevät). Lietuvos apeliacinis teismasin mukaan alioikeus tukeutui aivan oikein alankomaalaisen tuomioistuimen tuomioon – jossa määritettiin vastaajan rajattu siviilioikeudellinen vastuu – ja piti tätä toteen näytettynä sekä katsoi, ettei ollut perusteltua tarkastella uudelleen kysymystä laajemman siviilioikeudellisen vastuun soveltamisesta.
- 12 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Liettuan ylin tuomioistuin) otti 2.6.2021 tutkittavaksi kantajana olleen ”Gjensidige” ADB:n tekemän kassaatiovalituksen, joka koski Lietuvos apeliacinis teismasin 25.2.2021 antaman päätöksen laillisuusvalvontaa ja jossa myös pyydettiin esittämään unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö sen määrittämiseksi, olisiko tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta luonnehdittava käsiteltävässä asiassa yksinomaiseksi ja mitä oikeudellisia seurauksia sen rikkomisella olisi. Kassaatiovalituksessaan kantaja toteaa muun muassa, että koska CMR-sopimuksessa ja asetuksessa N:o 1215/2012 vahvistetut toimivaltasäännöt olivat keskenään ristiriidassa, etusijalle olisi pitänyt asettaa asetuksen N:o 1215/2012 25 artiklan 1 kohdan säännös, jossa tuomioistuimen toimivaltaa koskevassa sopimuksessa määritettyjen jäsenvaltion tuomioistuinten toimivalta rinnastetaan yksinomaiseen toimivaltaan. Sen mukaan Lietuvos apeliacinis teismas sovelsi perusteettomasti CMR-sopimuksen 31 artiklan 1 kappaleeseen sisältyviä vaihtoehtoisia sääntöjä kansainvälisen toimivallan määrittämiseksi, koska niiden soveltamisella oli epäedullisempia

seurauksia sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta eikä sillä turvattu Euroopan unionin toimintaa koskevia periaatteita.

- 13 Vastauksessaan kassaatiovalitukseen vastaajana ollut ”Rhenus Logistics” UAB vaati, että kantajan pyyntö ennakkoratkaisupyyntöä esittämisestä unionin tuomioistuimelle hylätään, että kassaatiovalitus hylätään ja että Lietuvos apeliacinis teismasin 25.2.2021 antama päätös pysytetään.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismasin lausumat ja sen kanta ennakkoratkaisumenettelyssä

- 14 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen näkemyksen mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella on tehtävä seuraavat alustavat päätelmät: i) CMR-sopimuksen määräyksiä voidaan soveltaa kansainvälistä toimivaltaa koskeviin asioihin; tämä koskee myös CMR-sopimuksen 31 artiklaa, jonka mukaan tuomioistuimen toimivaltaa koskevat sopimukset eivät ole yksinomaisia ja ne voidaan sivuuttaa nostamalla kanne jossakin kyseisessä artiklassa määritetyistä tuomioistuimista (tuomio Nickel & Goeldner Spedition); ii) kanteiden samuuden arviointi lis pendensin kannalta on tehtävä asetuksessa N:o 1215/2012 säädettyjen sääntöjen mukaisesti; iii) käsiteltävässä asiassa alankomaalaisessa tuomioistuimessa ja liettualaisessa tuomioistuimessa nostetuissa kanteissa on kyse samasta kanteesta (tuomio Nipponka Insurance Co. (Europe)). Näin ollen siltä osin kuin kyse on yrityksistä, jotka ovat osallisina sekä Liettuassa että Alankomaissa käydyssä oikeudenkäynnissä, käsiteltävässä asiassa oikeudellisesti merkittävä on erityisesti asetuksen N:o 1215/2012 29 artikla.
- 15 Asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohdassa säädetään erityisesti, ettei se rajoita 31 artiklan 2 kohdan, jossa säädetään poikkeuksesta lis pendens -sääntöön ja jonka mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen on keskeytettävä asian käsittely, kunnes tuomioistuin, jossa kanne on tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen perusteella nostettu, toteaa, että se ei ole toimivaltainen sopimuksen nojalla, säännösten soveltamista. Toiseksi asetuksen N:o 1215/2012 31 artiklan 3 kohdan mukaan toisen jäsenvaltion tuomioistuimen on jätettävä asia tutkimatta, jos tuomioistuimen toimivaltaa koskevassa sopimuksessa nimetty tuomioistuin on todennut olevansa toimivaltainen sopimuksen mukaisesti. Asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohdassa ja 31 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään näin ollen poikkeuksesta ajalliseen etusijaan perustuvaan yleiseen lis pendens -sääntöön tapauksissa, joissa on tehty tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus.
- 16 Kuten CMR-sopimuksen 31 artiklan sanamuodosta ilmenee, tuomioistuimen toimivaltaa koskevassa sopimuksessa nimetyllä tuomioistuimella ei katsota olevan yksinomaista toimivaltaa. Asetuksen N:o 1215/2012 25 artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimen toimivaltaa koskevalla sopimuksella annettua toimivaltaa pidetään yksinomaisena, jos asianosaiset eivät toisin ole sopineet. Näin ollen tuomioistuimen toimivaltaa koskevia sopimuksia arvioidaan päinvastaisesti CMR-

sopimuksessa ja asetuksessa N:o 1215/2012. Voidaan katsoa, että CMR-sopimuksen 31 artikla saattaa olla unionin oikeuden vastainen siltä osin kuin sillä otetaan käyttöön tuomioistuimen toimivaltaa koskevat muut kuin yksinomaiset sopimukset ja sallitaan kanteiden nostaminen muissa kuin tuomioistuimen toimivaltaa koskevassa sopimuksessa nimetyissä tuomioistuimissa. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas on epävarma CMR-sopimuksen 31 artiklan, siltä osin kuin siinä määrätään tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sopimusten erityisen vapaasta arvioinnista, yhteensopivuudesta asetuksen N:o 1215/2012 kanssa toimivaltaisten tuomioistuinten ennustettavuuden, yksityisten oikeusvarmuuden, moitteettoman lainkäytön, rinnakkaisten oikeudenkäyntien riskin minimoimisen, keskinäisen luottamuksen lainkäyttöön Euroopan unionissa ja muiden periaatteiden näkökulmasta.

Lis pendens -sääntöjen rikkomisen oikeudelliset seuraukset, jos on tehty tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus

- 17 Asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklassa ei käsitellä suoraan sen oikeudellisia seurauksia, jos tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, ei noudata osapuolten tekemää tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta, jossa toimivaltaiseksi nimetään toinen tuomioistuin, ja katsoo olevan toimivaltainen käsittelemään siinä nostetun kanteen.
- 18 Asetuksen N:o 1215/2012 sanamuodossa ei vahvisteta expressis verbis perustetta kieltäytyä sellaisen toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamisesta, joka on tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen vastainen. Jos asetuksen N:o 1215/2012 säännöksiä tulkitaan siten, että *lis pendens* -säännön rikkominen siinä tapauksessa, että on tehty tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus, ei aiheuta mitään oikeudellisia seurauksia, tämä saattaa johtaa tilanteeseen, jossa kahta täysin samaa kannetta on mahdollista käsitellä samanaikaisesti kahdessa eri oikeudenkäynnissä. Tällaisessa tapauksessa *ubi jus ibi remedium* -periaate menettäisi merkityksensä ja voitaisiin luoda suotuisat edellytykset sen asetuksen N:o 1215/2012 tavoitteen kiertämiselle, joka koskee tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sopimusten suojelua ja yksinomaisen merkityksen antamista niille.
- 19 Lietuvos Aukščiausiasis Teismas tiedusteleekin, olisiko asetuksen N:o 1215/2012 säännöksiä tulkittava siten, että ne käsittävät tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sopimusten suojelun myös tuomioiden tunnustamisen ja täytäntöönpanon tasolla. Vaikka, toisin kuin yksinomaista toimivaltaa koskevan asetuksen N:o 1215/2012 24 artiklan tapauksessa, tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen osapuolet voivat muuttaa mieltään ja olla nostamatta kannetta sopimuksessa määritetyssä tuomioistuimessa ja käyttäen sen sijaan kyseisen asetuksen 26 artiklan 1 kohdassa säädettyä tuomioistuimen toimivallasta sopimisen mahdollisuutta, saman asetuksen 25 artiklassa käytetään yksinomaisen toimivallan käsitettä tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen määrittelemiseksi. Lisäksi asetuksen N:o 1215/2012 31 artiklassa edellytetään, että jotta *lis pendens* -sääntöjä voidaan soveltaa, jos osapuolet ovat tehneet tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen, kanne on nostettava

sopimuksessa nimetyssä tuomioistuimessa, ja tämä ilmaisee jo ainakin toisen sopimuspuolen aikomuksen noudattaa tuomioistuimen toimivaltaa koskevaa sopimusta.

- 20 Käsiteltävässä asiassa kyseessä olevassa tilanteessa tulee esille myös kysymyksiä sen yhteensopivuudesta oikeusjärjestyksen perusteita koskevien vaatimusten kanssa. Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sopimusten noudattamatta jättämisellä voi olla käytännön seurauksia oikeudenkäynnin osapuolille, eivätkä nämä seuraukset rajoitu pelkästään asian vireillepanoon muussa kuin tuomioistuimen toimivaltaa koskevassa sopimuksessa sovitussa tuomioistuimessa. CMR-sopimuksen 29 artiklassa, joka koskee rahdinkuljettajan mahdollisuutta vedota vastuun rajoittamiseen, kysymys sovellettavasta laista yhdistetään sen tuomioistuimen toimivaltaan, jossa kanne on nostettu. Tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen noudattamatta jättäminen voi myös johtaa siihen, että sovellettava laki on toinen kuin se, jota sovellettaisiin, jos tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimusta olisi noudatettu. Tämä seikka herättää perusteltuja kysymyksiä CMR-sopimuksen 29 artiklan yhteensopivuudesta sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) 3 artiklan ja 5 artiklan 1 kohdan kanssa, joissa tunnustetaan osapuolten oikeus valita tavarakuljetussopimukseen sovellettava laki, ja sen suhteesta niihin.
- 21 Tässä yhteydessä ei pidä sivuuttaa sitä seikkaa, että jos tuomioistuin, jota ei ole nimetty tuomioistuimen toimivaltaa koskevassa sopimuksessa, katsoo olevansa toimivaltainen ja asiassa sovelletaan tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, kansallista oikeutta (latinaksi ”lex fori”), vastaaja törmää toimivaltaa ja sovellettavaa lakia koskeviin ongelmiin, koska tällaisen henkilön asiaa paitsi käsitellään muussa tuomioistuimessa kuin siinä, jota hän voi kohtuudella odottaa sitä käsiteltävän, myös sellaisten sääntöjen mukaisesti, joiden mukaisesti kyseisellä henkilöllä ei ollut mahdollisuutta toimia oikeussuhteessa. Siten poikkeuksellisissa olosuhteissa, esimerkiksi jos lis pendens -sääntöjä rikotaan sovellettavien säännösten ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön noudattamatta jättämisen seurauksena tai jos tämä rikkominen johtaa tärkeämpien menettelyllisten oikeuksien loukkaamiseen, vaikuttaisi perustellulta vedota tunnustamatta jättämiseen oikeusjärjestyksen perusteiden perusteella siinä jäsenvaltiossa, jossa tunnustamista haetaan.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöjen perusteista

- 22 Tämän välipäätöksen päätösoasassa esitettyihin ja unionin tuomioistuimelle esitettäviin ennakkoratkaisukysymyksiin annettava vastaus on perustavan tärkeä käsiteltävän asian kannalta, koska se mahdollistaisi asetuksen N:o 1215/2012 säännösten, joista unionin tuomioistuin ei ole vielä lausunut, asianmukaisen soveltamisen.